

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
„СЕВЕРНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП ГР. ГАБРОВО
ТП ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО „БОЛЯРКА”

гр. Велико Търново, ул. „България” № 23, ЕИК 2016168050117, тел.: 062-639940, fax: 062-610712, bolqrka@scdp.bg

ОДОБИЛ: .....

Директор ТП ДГС „Болярка“
/инж. Йордан Бобонков/

ОЦЕНКА НА СОЦИАЛНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ОТ
ДЕЙНОСТТА НА
ТП “ДЪРЖАВНО ГОРСКО СТОПАНСТВО
БОЛЯРКА”

2021 г.

Велико Търново

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГВКС	Гори с висока консервационна стойност
ГТ	Горски територии
ДГС	Държавно горско стопанство
ДЛС	Държавно ловно стопанство
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗГ	Закон за горите
ИАГ	Изпълнителна агенция по горите
ЛРД	Ловнорибарско дружество
МВР	Министерство на вътрешните работи
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
ОПР	Общински план за развитие
ОСВ	Оценка за социалното въздействие
РДГ -	Регионална дирекция по горите
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
ТП	Териториално поделение
СЦДП	Северноцентрално държавно предприятие
г.	година
кв. км.	квадратни километра
м	метра
м.	месец
м ³	кубически метра
н. в.	надморска височина •
тел.	телефон
ха	хектара
ГС	Горска сертификация

РЕЧНИК НА НЯКОИ ПОНЯТИЯ, КОИТО СЕ ИЗПОЛЗВАТ В ДОКЛАДА

Заинтересована страна	Всяко лице или група лица, които проявяват интерес, или за които се знае, че имат интерес от дейността на ТП ДГС „Болярка“ или към управляваната от него територия. Интересът им може да бъде повлиян положително или отрицателно.
Засегната страна	Всяко лице или група лица, които са повлияни или потенциално биха били повлияни от дейността на ТП ДГС „Болярка“ (напр. местни общности, работници, собственици на съседни имоти, местни предприемачи, организации оторизирани да представляват засегнатите страни и др.).
Дълбочинно интервю	Метод за събиране на информация, при който даден проблем се изследва обстойно, в дълбочина. Търсят се мнение, отношение, оценки. Провежда се с един човек, т. нар. респондент.
Групова дискусия	Метод за събиране на информация, при който се разговаря с няколко респондента едновременно. Търси се мнение, отношение, оценки. Дава повече информация от интервюто, тъй като могат да бъдат изразени различни гледни точки по даден проблем.
Анализ на вторична информация	Метод за събиране на информация, при който се прави преглед на вече налични източници. Такива могат да бъдат доклади, документи, анализи и др.

ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОУЧВАНЕТО, ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

В ТП „Държавно горско стопанство Болярка“ започна процес по привеждане на управлението на горите и земите от горските територии в съответствие с международно признатите *Принципи и критерии на Съвета за стопанисване на горите*. Като част от процеса бе изготвено проучване на Горите с висока консервационна стойност на територията, въведени или в процес на въвеждане в управлението са редица процедури и практики допълващи изискванията на националното законодателство и подкрепящи стремежа за постигане на екологично уместно, социално полезно и икономически жизнеспособното управление на горите.

10-те принципа за сертификация по системата на горската сертификация:

- **Прилагане на законодателството** - спазва се националното законодателство, както и международните договори, конвенции и споразумения, които страната е подписала.
- **Права на работниците и условия на труд** - поддържа се и/ или се подобрява социалното и икономическото благосъстояние на работниците.
- **Права на коренното население** (трудно приложим за България).
- **Обществени отношения** - осигуряване на принос за поддържането и насърчаването на социалното и икономическо благополучие на местните общности.
- **Ползи от гората** - горскостопанските дейности осигуряват ефективното използване на целия спектър от продукти и услуги от горите, с което се поддържа и подобрява дългосрочната икономическа стабилност и широк кръг от екологични и социални ползи.
- **Екологични стойности и въздействия** - осигурено е поддържане, опазване и/или възстановяване на екосистемните услуги и екологичните стойности и не се допускат отрицателните екологични въздействия.
- **Управленско планиране** — налице са и се прилагат Планиращи документи, служещи за насочване работата на персонала, информиране на засегнатите и заинтересованите страни и обосноваване на управленските решения.
- **Мониторинг и оценка** - извършва се мониторинг на напредъка за постигане на целите на управление, въздействията от горскостопанските дейности и състоянието на гората.
- **Високи консервационни стойности** - поддържат се и/или се подобряват високите консервационни стойности в горите.
- **Осъществяване на горскостопанските дейности** - дейностите в обхвата на сертификация, са планирани и изпълнени в съгласие с икономическите, екологичните и социални политики на Организацията и в съответствие с Принципите и Критериите на горската сертификация.

Социалният аспект е широко застъпен в изискванията на горската сертификация и това е едно от предизвикателствата в ежедневната работа на служителите на ТП „ДГС Болярка“. Тези предизвикателства са продиктувани от изключителната важност на горите за цялото общество и преплитането на различни интереси изискващи активното въвличане и участие на различните заинтересовани страни в устойчиво управление на горските ресурси. В този смисъл изготвянето

на оценка за социалното въздействие от дейността на ДГС се определя като ключов момент за постигане на съответствие с международните принципи и критерии за отговорно стопанисване на горите, поради което бе инициентирано изготвянето на настоящия документ.

Целта на оценката е да идентифицира и обобщи въздействията, които дейността на ДГС „Болярка“ оказва пряко или непряко върху местната общност, както и върху по-глобални въпроси, влияещи на социума, като екологичния баланс и здравето на горската екосистема. Конкретни задачи на оценката са:

- Да се идентифицират групите от обществото, които са пряко повлияни от дейността на ДГС както и другите заинтересовани страни.
- Да се проведат срещи с идентифицираните страни.
- Да се установят основните ефекти/влияние от дейността на ДГС върху всяка от тези групи.
- Да се оцени достъпът до информация и възможностите за пряка комуникация с местното население и въвличане на местните хора в процесите по планиране на горскостопанските дейности.
- Да се посочат мерки за предотвратяване на негативните ефекти от дейността на ДГС, които са били идентифицирани
- Да се предложи механизъм за редовен контакт със заинтересованите/ засегнатите групи с цел да се наблюдава ефективността на посочените мерки.

1.2. ИЗПОЛЗВАН ПОДХОД И МЕТОДОЛОГИЯ

За изпълнение на така формулираните цели и задачи бяха използвани методология и подход, базирани на:

- Преглед и анализ на налична информация и документи.
- Контакти и консултативни срещи със служители на ТП „ДГС Болярка“.
- Посещение на място, дълбочинни интервюта и групови дискусии с представители на местните заинтересовани страни.

Основните сфери на интерес на ОСВ са дефинирани съгласно Принципи и критерии за управление на горите на горската сертификация. Това наложи при провеждане на ОСВ да се използват основно качествени методи за събиране на информация:

- консултативни срещи;
- дълбочинни интервюта (чрез срещи и по телефона);
- групови дискусии;
- наблюдение.

Целевите групи са дефинирани съобразно целите и задачите на ОСВ. Определянето им включва два етапа:

- а) предварителен етап на базата на експертна оценка
- б) прецизиране на групите след проведените разговори с ръководството на ДГС. Като цяло са включени следните основни целеви групи:
  - ръководството и работещите в ТП „ДГС Болярка“;
  - представители на държавни институции имащи законови правомощия по осъществяването на контрол на ДГС и територията управлявана от ДГС;
  - представители на общинската администрация на общината, на чиято територия е разположено ДГС;
  - представители на местното население и горовладелци;
  - представители на местния бизнес, свързан с използването на горските ресурси;

- представители на местни организации и асоциации.

Реализацията на ОСВ включва:

- Преглед и вторичен анализ на предоставената документация - направен бе преглед на действащия Горскостопански план на ТП „ДГС Болярка“, Доклад „Гори с висока консервационна стойност на територията на ТП „ДГС Болярка“, Общински планове за развитие на общините Болярка, Борово, Две могили и Ценово за периода 2014-2020г, Стандарта на ГСе включващ международните принципи и критерии за стопанисване на горите, както и проекта на Национален стандарт за България, интернет страници със съдържание релевантно на целите и задачите на заданието и др.
- Комуникация с ръководството на ТП „ДГС Болярка“ — контактът бе осъществен по телефон и ел. поща с цел получаване на информация необходима за ОСВ, а в последствие бяха проведени и срещи със служители на ДГС.
- Провеждане на срещи и интервюта със засегнати/ заинтересовани страни
- Изготвяне на доклад от ОСВ - Събраната информация бе обобщена и анализирана с оглед експертно установяване на всички дейности в техния пълен обем и интензивност и тяхното позитивно и/или негативно въздействие и направата на оценка до колко ДГС подпомага/ ограничава пряката комуникация с местното население и въвличане на местните хора в процесите по планиране на горскостопанските дейности. На тази основа са формулирани мерки за предотвратяване на негативните ефекти от дейността на ДГС и е предложен механизъм за редовен контакт със заинтересованите/ засегнатите групи.

2. РЕЗУЛТАТИ

2.1. ОБЩА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РЕГИОНА

ТП ДГС „Болярка” граничи с териториите на следните други горски стопанства: на север - с ДГС ”Свищов”, на североизток – с ДГС ”Бяла”, на изток - с ДГС ”Горна Оряховица”, на югоизток - с ДГС ”Буйновци” и ДГС ”Елена”, на юг - с ДГС ”Гурково”, на югозапад - с ДГС ”Плачковци” и ДГС ”Севлиево” и на запад - с ДГС ”Ловеч”. На територията на стопанството попадат землищата на 78 населени места и множество махали, които нямат самостоятелни землища. Населените места са разположени в 4 общини, както следва: Община Велико Търново – гр. В. Търново, гр. Килифарево, гр. Дебелец, с. Арбанаси, с. Балван, с. Беляковец, с. Буковец, с. Ветринци, с. Водолей, с. Велчево, с. Вългевци, с. Войнежа, с. Вонеща вода, с. Габровци, с. Големаните, с. Дичин, с. Емен, с. Къпиново, с. Леденик, с. Малки Чифлик, с. Миндя, с. Момин сбор, с. Никюп, с. Ново село, с. Присово, с. Пушево, с. Плаково, с. Пчелище, с. Райковци, с. Ресен, с. Русаля, с. Самоводене, с. Хотница, с. Церова кория, с. Шемшево, с. Шереметя, с. Ялово. Община Павликени – гр. Павликени, гр. Бяла черква, с. Батак, с. Бутово, с. Вишовград, с. Върбовка, с. Горна Липница, с. Димча, с. Долна Липница, с. Дъскот, с. Караисен, с. Лесичери, с. Михалци, с. Мусина, с. Недан, с. Паскалевец, с. Патреш, с. Росица, с. Сломер и с. Стамболово. Община Полски Тръмбеш – гр. Полски Тръмбеш, с. Вързулица, с. Иванча, с. Каранци, с. Куцина, с. Климентово, с. Масларево, с. Обединение, с. Орловец, с. Павел, с. Петко Каравелово, с. Полски Сеновец, с. Раданово, с. Ст. Стамболово, и с. Страхилово. Община Сухиндол - гр. Сухиндол, с. Бяла река, с. Горско Калугерово, с. Горско Косово, с. Коевци, с. Красно Градище. През територията на горското стопанство преминават железопътните линии София – Варна, Русе – Момчилград и първокласните шосета София – Варна, Русе – Плевен и Русе – Пловдив през прохода Шипка. Асфалтови пътища свързват всички градове и села, а до повечето от махалите има стабилизирани земни пътища.

Преобладаваща част от предприятията в общините развиват дейности в областта на химическата промишленост, леката промишленост, преработващата промишленост, търговията и услугите. Селското стопанство е важен източник на доходи и заетост и играе важна роля за развитието на района. Земеделието е основния поминък на населението от общините в териториалния обхват на ДГС Болярка, независимо от високия риск и ниската рентабилност.

2.2. МЯСТО НА ГОРСКОТО СТОПАНСТВО В МЕСТНОТО РАЗВИТИЕ

Горското стопанство заема съществено участие в икономическото развитие на общините. Организацията на стопанисването на горските масиви е в пряка зависимост от предназначението на горите. За групата на горите със стопанско предназначение са предвидени подходящи сечи, залесявания и други мероприятия за целесъобразно стопанисване и добив на строителна дървесина с високи качества, като целта е да се използва най-рационално почвеното плодородие, без да се нарушават водоохранните и почвозащитните функции на гората.

Стопанисването на групата гори със специално предназначение е в зависимост от особените функции, които същите изпълняват. То се състои в запазване и повишаване на естетичните, хигиенните, водоохранно, защитните и други специални функции, съобразно категорията на гората. Мероприятията са диференцирани за всяко насаждение, според състоянието му.

Дървесната растителност, има своето място като източник на дървесина, като защита на земеделските земи от ерозия, като производител на кислород и като основен елемент на ландшафта, поради което и в бъдеще е необходимо да се полагат грижи за нейното опазване и обогатяване.

2.3. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДГС И УПРАВЛЕНИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА

От управленска гледна точка, ДГС „Болярка“ е териториално поделение на Северноцентралното държавно предприятие, чието централно управление е в гр. Габрово, но

разположено на територията на Великотърновска област. Макар и поделение на СЦДП, ТП „ДГС Болярка“ може да сключва от свое име, за своя сметка и на своя отговорност търговски и други договори в рамките на предоставените им правомощия; води свое собствено счетоводство; разполага със свои банкови сметки и печат; води от свое име и за своя сметка съдебни и арбитражни дела; разчита се самостоятелно с общинските бюджети във връзка със заплащане на местни данъци и такси. ДГС е работодател по смисъла на Кодекса на труда.

Приходите на ДГС се формират основно от продажба на дървесина, горски репродуктивни материали и недървесни горски продукти, платената цена за извършване на паша в горските територии; предоставяне на услуги; продажба и отдаване под наем на недвижими имоти и др.

Стопанството е разделено на три горскостопански участъка: „Вонеща вода”, „Велико Търново” и „Павликени“, като административната сграда е със седалище в гр. Велико Търново.

Основните функции и задачи, които изпълнява стопанството са насочени към:

- изпълнение на горскостопанския план в т.ч. добив на дървесина, възпроизводство на горите и др.;
- изпълнение на поддържащи и/или възстановителни дейности в горските територии, предвидени в плановете за управление на защитени територии;
- организиране и провеждане на мероприятия по защита на горските територии;
- организиране и провеждане на противоерозионни мероприятия;
- поддържане разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях;
- организиране и възлагане на проектирането и строителството в горите и земите в горските територии;
- създаване на нови гори върху земеделски територии;'
- опазване на горските територии;
- превенция и мероприятия за защита на горските територии от пожари;
- отглеждане на млади насаждения и култури без материален добив и кастрене;
- маркиране на насаждения и дървета за сеч;
- добив на дървесина, повредена от абиотични и биотични фактори и въздействия
- предоставяне и извършване на обществени услуги.

Голяма част от горите на територията на ТП ДГС „Болярка” са включени в различните категории ГВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

В района на стопанството има обявени природни забележителности, защитени територии, защитени зони и лесопаркове. Тези територии са обект на индивидуален и организиран туризъм, с произтичащата от това трудност по опазването и стопанисването на горите.

Пътната мрежа в района е добре развита. Най-голямата пътна артерия е шосето София – Варна и Русе – Велико Търново. Всички села са свързани помежду си посредством третокласни асфалтирани пътища, като много малко от тях преминават в близост до горските комплекси или ги пресичат. Недостатък са черните пътища, които в дъждовно време стават трудно проходими поради тежкия механичен състав на почвите. Общата преценка е, че съществуващата пътна мрежа осигурява нормални условия за пълното усвояване на лесосечния фонд и провеждането на ловните и залесителни мероприятия.

3. ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

При проучването бяха идентифицирани следните заинтересовани страни/ групи:

Заинтересована група	Представители	Взаимовръзки на представителите на заинтересованата група с ДГС	Степен на социално въздействие на дейностите на ДГС произтичащи от взаимовръзката със заинтересованата страна (високо-средно-ниско)	Сфери с най-голямо социално въздействие от дейността на ДГС произтичащи от взаимовръзката със заинтересованата страна
Държавни институции	Регионална дирекция по горите – Велико Търново	Законови правомощия по осъществяването на контрол върху ДГС и територията управлявана от ДГС	ниско	РДГ определя държавната политика по управлението на горите в т.ч. социалната и ориентираност; контролира спазването на Закона за горите; контролира разработването и изпълнението на горскостопанските планове; осигуряване на охрана на горските територии.
	Регионална инспекция по околната среда и водите – Велико Търново	Законови правомощия по осъществяването на контрол върху ДГС и територията управлявана от ДГС във връзка с изпълнението на екологичното * законодателство.	средно	опазване на биологичното разнообразие; опазване на водите;
	Районно управление – Велико Търново	Извършване на оперативно-издирвателна, охранителна, контролна дейност, дейност по разследване и административно-наказателна дейност	средно до високо	контрол на незаконните дейности в горите и разследване на такива; обслужване на спешен тел. 112 в случай на инциденти в горските територии и незаконни дейности;
	Областна администрация – Велико Търново	Управление на разрешителни и други	ниско	Разрешителни действия в компетенциите на институцията

	Лесозащитна станция - София	Управление на дейностите по лесозащита в горите , санитарните сечи и други	средно	Разрешава и контролира правилното извършване на лесозащитните мероприятия
	Горска семеконтролна станция - София	Управление на горските семепроизводни насаждения и градини	средно	Разрешава и контролира правилното извършване на горските репродуктивни материали и прилагането на мероприятия в тях
	ИАРА, сектор Велико Търново	Правомощия по осъществяването на контрол върху ДГС и територията управлявана от ДГС на акваторията на река Дунав и други водни басейни.	средно	опазване на рибното разнообразие; опазване на водите;
	Районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението" – Велико Търново	Пожарна безопасност и защита на населението	високо	превенция и борба с горските пожари;
Местно население	Кметове на Общини Велико Търново, Полски. Тръмбеш, Павликени, Сухиндол, Общинска администрация	Осигуряване на базисни нужди на местното население	високо	осигуряване на местното население с дърва за огрев; паша в горите; опазване на водоизточниците за населените места; опазване на местата от значение за местните общности; опазване на местната инфраструктура;

	Физически лица жители на населените места попадащи в обхвата на дгс	Осигуряване на горски ресурси за битови нужди	високо	осигуряване на дърва за огрев; паша; защита на личната собственост; осигуряване на свободен достъп до горските територии за туризъм, рекреация, събиране на недървесни горски продукти за лично ползване; * * възможности за заетост;
Бизнес	Фирми в сферата на горското стопанство	Осъществяване на горскостопанските дейности на терен в т.ч. - дърводобив, залесяване, лесокултурни дейности, строителство и поддръжка на горски пътища; дървообработване	високо	осигуряване на равноправен достъп до дейности възлагани от ДГС и спазване на свободната конкуренция; осигуряване спазването на безопасността на труда; своевременно разплащане с подизпълнителите;
	„Енерго про”	Правомощия по осъществяването на дейност по сервитути на електропреносната мрежа.	ниско	Правомощия по поддържането на сервитута на електропреносната мрежа
	Водоснабдяване и канализация	Поддържане на водопреносната и водопроводната мрежа в т.ч. преминаващата през горските територии; управление на санитарно- охранителните зони	средно до високо	съобразяване на горскостопанските дейности със санитарно- охранителните зони и опазване на източниците на питейна вода;
Недържавни собственици на гори	Община Велико Търново, Община Полски Тръмбеш, Община Павликени, Община Сухиндол	Управление на съседни : територии	ниско	зачитане на правата на собственост и ползване в т.ч. при ползване/ преминаване на гори стопанисвани от общината;

	Частни горовладелци	Управление на съседни територии	ниско	зачитане на правата на собственост и ползване в т.ч. при ползване/ преминаване на гори собственост на частни лица;
Неправителствен сектор	Ловнорибарско дружество и ловни дружинки	Лов и опазване на дивеча на територията. Извършват таксация на дивеча. Пряко за заинтересовани от стопанисване на горите (прилагани лесовъдски системи и поддържане на подходяща структура на горите; поддържане на естествена хранителна база за дивеча; поддържане на зони за спокойствие на дивеча).	средно	съобразяване на горскостопанските дейности по време, място и начин на провеждане с лова и опазването на дивеча;

Следва да се има предвид, че списъкът не е изчерпателен и се препоръчва текущото му актуализиране.

4. ОБХВАТ НА ДЕЙНОСТИТЕ И СФЕРИ НА СОЦИАЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

4.1. ДОСТЪП ДО ГОРАТА И ГОРСКИТЕ РЕСУРСИ

Съгласно разпоредбите на Закона за горите, достъпът до горските територии е свободен, на собствен риск, при спазване указанията на горската администрация и собственика, в случая ТП „ДГС Болярка“. С разрешителен режим е достъпът във връзка с провеждането на горскостопански и ловностопански дейности. Със заповед на Директора на РДГ – Велико Търново може временно (до три месеца) да се ограничи или да забрани достъпа до определена горска територия с цел опазването и защитата на горските територии и дивеча или в интерес на здравето и безопасността на гражданите. Ограничено е движението на товарни превозни средства и пътни превозни средства с животинска тяга освен за изпълнението на горскостопански дейности.

От проведените интервюта със заинтересованите страни в т.ч. местните кметове, не бяха идентифицирани случаи на ограничаване на достъпа до гората извън предвидените по закон случаи от страна на ДГС „Болярка“.

4.2. ЗАЧИТАНЕ НА ДРУГИТЕ ФОРМИ НА СОБСТВЕНОСТ И ПОДКРЕПА ЗА НЕДЪРЖАВНИТЕ ГОРОВОЛАДЕЛЦИ

Процесът на възстановяване на горите и земите от ГФ на територията на ДГС като цяло може да се счита за приключил. Наред с държавните горски територии (20180.0 ха) устроена площ включва още:

- Общински гори- 4 088.7 ха;
- Частни горски територии - 14 078.9 ха;
- Горски територии собственост на юридически лица - 900 ха;

Към момента няма текущи реституционни съдебни, спорове за територии стопанисвани от ДГС. Това е важно от гледна точка на сертификацията, тъй като земите, за които се водят такива спорове ще бъдат извън обхвата на сертификата до окончателното изясняване на статута им.

Подкрепата на ДГС за недържавните собственици на гори е главно чрез даване на консултации на собствениците и охрана на горските територии частна собственост до 2,0 ха. На този етап липсват съществени проблеми по линията на взаимодействие недържавни собственици - ДГС и не би следвало да се очакват значими противоречия и конфликти и в бъдеще. Като потенциално проблематични могат да бъдат определени случаи, в които без знанието на собствениците се осъществява:

- преминаване на ДГС и негови подизпълнители през недържавни територии;
- използване на недържавни имоти за разполагане на временни складове;
- използване на инфраструктура (пр. общински пътища).
- и респективно, обратния случай недържавни собственици да използват,

преминават през ГТДС без да уведоми ДГС.

За избягване на конфликтни ситуации, ДГС следва да търси писмено регламентиране на подобно ползване (пр. чрез подписване на споразумения), като се гарантират необходимите компенсации за ползването.

4.3. ДОБИВ НА ДЪРВЕСИНА. ОСИГУРЯВАНЕ НА НУЖДИТЕ НА МЕСТНОТО НАСЕЛЕНИЕ С ДЪРВА ЗА ОГРЕВ

Съгласно действащият Горскостопански план от 2013 г. предвидено годишно ползване на дървесина възлиза на 40 980 м3 лежаща маса. Като цяло това е най-видимата и оценяваната част от дейността на ДГС „Болярка“, а поради високата степен на зависимост на местното население от дърва за огрев, тя и в бъдеще ще бъде ключова за определяне на отношението на местните хора, местните кметове и общинска администрация към ДГС.

Стопанството провежда процедури за продажба на дървесина, както за местни търговци, така и на общо основание. Редовно се провеждат срещи с ползвателите на дървесина, на които решаваме възникнали текущи проблеми. Продажбата на дървесина от склад на местно население е желателно да се предоставя в по-големи обеми, но тъй като стопанството не извършва собствен дърводобив това е трудно постижимо. При желание на местното население по населени места за

събиране на остатъци от сечта, им се предоставя тази възможност чрез закупуването на дървесина по ценоразпис.

Общините, попадащи на територията на стопанството, разполагат със собствени гори, от които задоволяват основната нужда от дърва за огрев за местното население (най-вече за социално слаби лица и инвалиди).

4.4. ВЪЗПРОИЗВОДСТВО НА ГОРИТЕ

За възпроизводство на горите на територията на ДГС „Болярка“ се разчита на естественото възобновяване и изкуствено, с което са съобразени и прилаганите лесовъдски системи. Залесяването е на площ от около 15 ха средногодишно с топола, а планираното по Горскостопански план общо е 38,4 ха.

При анализа на тези сфери на дейност на ДГС не се констатира негативни въздействия, но следва да се има предвид, че залесяването винаги е било приемано като благородна мисия от обществото и като основно задължение за всяко горско стопанство. В този смисъл редуцирането на тази дейност е предпоставка за допълнително наслояване на мнението, че се „сече масово, а не се залесява“.

При всички случаи, ДГС трябва да предприеме целенасочени мерки за разясняване на ползите от естественото възобновяване и да даде гласност на залесителни кампании.

4.5. ДОСТЪП И ПОЛЗВАНЕ НА НЕДЪРВЕСНИ ГОРСКИ РЕСУРСИ

От страничните ползвания на гората най-важно място заема събирането на цвят от липа и добив на плодове.

За 2021 г. са издадени разрешителни за добив на: цвят липа – 4200 кг, плод от черен орех - 300 кг.

Допуска се пашата в определени горски територии, при спазване на изискванията на ЗГ. В тази връзка и комуникацията с общинските кметове е добра и ежегодно се съгласуват забранените места за паша на територията на общината им. В стопанството за 2021 г. не са издадени разрешителни за паша.

Активно се работи и с пчеларите, за развиване и подпомагане на тяхната дейност.

При проведените интервюта не бяха констатирани и проблеми с ограничаване на достъпа за събиране на недървесни горски продукти за лично ползване, което по закон е свободно.

4.6. ЛОВ И ОПАЗВАНЕ НА ДИВЕЧА

Основните видове дивеча на територията на стопанството са: благороден елен, сърна, дива свиня, див заек, вълк, чакал, лисица, фазан, яребица, пъдпъдък, гривяк, гургулица, зеленоглава патица, голяма белочела гъска.

Ловът е традиционно занимание за района, като на територията са регистрирани общо 2520 ловци от 71 ловни дружини. Всички те са пряко заинтересовани от стопанисването на горите в т.ч. прилагани лесовъдски системи и поддържане на подходяща структура на горите, поддържане на естествена хранителна база за дивеча, поддържане на зони за спокойствие на дивеча и др. Като цяло няма оплаквания от дейността и ръководството на стопанството и местните ловци оценяват взаимодействието си с ДГС в положителна насока. Самото ДГС подпомага ловците участвайки в таксациите и борбата с браконьерството, като последното може да бъде отчетено като проблем за района. Очакванията на ловците и в бъдеще са свързани с подпомагане на дейността по тези направления, както и поддържане на дребно-машабна инфраструктура и др. макар и възможностите на ДГС в това отношение да стават все по-ограничени, предвид и действащата нормативна уредба.

4.7. ОПАЗВАНЕ НА ГОРИТЕ

Опазването на горските територии от страна на ДГС се осъществява в 2 направления по силата на Закона за горите: предотвратяване и установяване на нарушения. Обект на тази дейност са опазването на териториите от незаконни ползвания и увреждания; спазването на правилата за

сеч и другите ползвания от горите; следене за спазването на противопожарните правила и/или предприемане на действия за ограничаване и потушаване на разразили се пожари; следене за появата на болести, вредители и други повреди; опазване на защитените видове животни и растения и следене за спазването на режимите на защитените територии и защитените зони и др. Задължение на служителите на ДГС е при установяване на данни за извършване на престъпления, свързани с дейностите в горите незабавно да сигнализират органите на МВР и РДГ – Велико Търново и да съдействат за тяхното разкриване. Освен от служители на стопанството, контролът се осъществява и от РДГ – Велико Търново чрез мобилни групи.

Броят на пряко ангажираните в охраната на горите служители на ДГС е 15. В длъжностните характеристики на РУГС, лесничей, специалист лесовъдство, заместник директор и директора на стопанството също са включени задължения по охрана. В този смисъл очакванията са за по-стриктен контрол относно спазването на правилата за сеч, както и по другите незаконни дейности.

По общо мнение, проблемът с браконьерството на територията е сериозен в землищата на следните населени места – с. Върбовка, с. Горско Косово, гр. Бяла Черква, с. Вишовград, а в останалите землища случаите са единични.

4.8. ПРЕВЕНЦИЯ И БОРБА С ГОРСКИТЕ ПОЖАРИ

Превенцията и борбата с горските пожари е една от социално значимите дейности на ДГС, тъй като за кратко време може да бъде унищожен значителен обществен ресурс, а в някои случаи да бъде засегната сигурността и имуществото на гражданите. Ролята на ДГС в тази насока се оценява изключително позитивно от обществото, макар и често усилията на служителите на горите за потушаването на даден пожар да остават на по-заден план. Случаите на пожари в района са ограничени. Налице е План за опазване на горите от пожари съгласуван от специална комисия назначена от Областната служба Пожарна безопасност и защита на населението. Осъществява се денонощно наблюдение на горските територии и има сформирана група за бързо реагиране.

Като по-съществени проблеми могат да бъдат определени липсата на достатъчни и в добро състояние горско-пътна мрежа и липсата на адекватни технически средства за борба с пожарите в силно пресечените горски терени, което често затруднява борбата с пожарите и своевременното им локализиране.

4.9. РАЗВИТИЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ФОРМИ НА ТУРИЗЪМ, СВЪРЗАНИ С ГОРАТА И ДЕЙНОСТТА НА ДГС

ТП „ДГС Болярка“ не е пряко ангажирано в развиването на туристически дейности. Туристическите обекти и горските територии около тях, част от ДГТ са определени в доклада с горите с висока консервационна стойност на територията на стопанството. Основен проблем пред развитието на туризма в района представлява ниската инициативност и предприемачество на местното население, затруднения достъп и лошото състояние на пътната инфраструктура.

При проведените интервюта с представители на туристическия бранш не бяха идентифицирани силно негативни социални въздействия от дейността на ДГС.

Необходимо е ДГС са предприеме по активни мерки за популяризиране на докладите за ГВКС и да потърси информация от туристическото дружество за допълнителни предложения за обекти/ територии, които да бъдат включени като такива с висока консервационна стойност.

4.10. ПОДДЪРЖАНЕ НА РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЕКОСИСТЕМИТЕ И ОПАЗВАНЕ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ В ТЯХ

ТП „ДГС Болярка“ е богата на биологично разнообразие, доказателство за което са обявените 19 защитени територии по Закона за защитените територии и 9 защитени зони по Закона за биологичното разнообразие. Данни за защитените територии/ зони и биологичното разнообразие в стопанството могат да бъдат открити в проучването Горите с висока консервационна стойност на територията на ДГС „Болярка“.

При проведените интервюта със заинтересованите страни не бяха изтъкнати значими негативни социални ефекти в следствие дейността на ДГС върху биологичното разнообразие.

4.11. ОПАЗВАНЕ НА ВОДИТЕ

Водоохранните функции на горите са добре известни сред обществото и ясно се осъзнава, че от адекватното управление/ползване на горските територии в голяма степен зависи количеството и качеството както на водите за битови нужди така и на тези за напояване. За територията на ДГС „Болярка“ не са констатирани проблеми с водоснабдяването произтичащи от една или друга горскостопанска дейности (напр. сеч във вододайна зона). За по-голямата част от населените места в района водоснабдяването е осигурено чрез сондажи в равнинната част, което допълнително намалява възможните конфликтни точки. Според ВиК дружеството, ДГС е напълно наясно със ситуирането на санитарно-охранителните зони в държавните горски територии и режимите в тях, последните се спазват, и е налице добра комуникация между двете организации.

4.12. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОМИНЪК

Макар и не структуроопределящ отрасъл за общините в териториалния обхват на стопанството, горският сектор създава възможности за заетост и е източник на доходи за не малка част от населението. Налице са различни социални измерения на въпросите свързани със заетостта осигурявана директно от ДГС.

Към началото на 2021 г. ДГС “Болярка” осигурява директна заетост на 29 човека. Имиджът на стопанството като работодател е изцяло позитивен обусловено до голяма степен от осигуряването на заплати над средните за района, редовното заплащане, изплащането на социални и здравни осигуровки при това върху цялата заплата, гарантирани привилегии като отпуск и болнични, осигуряването на работно облекло, дърва за горене, дървен материал и др. Служителите на стопанството до голяма степен се чувстват “защитени от държавата”.

Задълженията и отговорностите на служителите са регламентирани в подробно разписани длъжностни характеристики, осигурени са начални и допълнителни обучения по отношение изпълнението на конкретните им задължения свързани с правилно провеждане на дейностите, съгласно ЗГ и Горскостопанския план. Освен началния, се извършва и периодичен инструктаж по безопасност на труда.

През последните години в ДГС “Болярка” няма случай трудова злополука. Има сключен договор със служба по трудова медицина, с оглед осигуряване на необходимите условия за здраве и безопасност на труд и е налице изготвена Оценка на риска за различните позиции.

При проведените интервюта не бе докладвано за случаи на дискриминация (полова, религиозна) и сексуален тормоз.

4.13. ВЪЗЛАГАНЕ НА ДЕЙНОСТИ В ГОРИТЕ. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРВОДОБИВНИТЕ ФИРМИ.

Възлагането на дейностите в горските територии в т.ч. залесяване и дърводобив става по силата на специална Наредба, която най-общо следва принципите на свободната конкуренция. По силата на Закона за горите, ДГС може да предостави до една трета от годишното си ползване на дървесина за добив или за преработване на местни фирми, което се оценява положително от последните, макар и да е налице желание за допълнителни гаранции този дял да бъде още по-голям.

Дърводобивните фирми, работещи в района на ТП „ДГС Болярка” гледат позитивно на работата на стопанството, имат добра комуникация със стопанството и основната част от негодуванията им са свързани с изисквания произтичащи от националната нормативна уредба, която ДГС трябва да прилага. Повечето от фирмите са малки и поставени в условията на свободна конкуренция се чувстват уязвими. Системата на възлагане не им дава необходимата сигурност в по-далечен хоризонт. Това силно ограничава възможностите за инвестиции в нова техника, технологии и квалификация на работната ръка. Работи се с морална остаряла техника и неграмотен контингент, което предопределя ниската производителност на труда, а често и ниското качество на изпълнение на дейностите. В този смисъл очакванията са държавата да подпомогне сектора със субсидии, с които да бъде подобрена най-вече материалната база.

Основен проблем за фирмите е липсата или лошото състояние на съществуващата горскопътна мрежа. Така на практика често се случва изпълнителите по дърводобива сами да ремонтират даден път с оглед осигуряване на достъп до обектите за дърводобив, без това да е включено в договорите им (там е включено само изграждането на технологичните пътища). Разбира се, среща се и обратният случай, при който фирми сключват договори за изпълнение с пълното съзнание, че няма да изпълнят целия обект, съвсем умишлено изработват „лесната“ част от него, изоставят „трудната“ и въпреки наложената неустойка са доволни от спечеленото. В този случай проблема с неизпълнение на планираните дейности рефлектира върху ДГС.

Фирмите изразяват недоволство и по отношение на често променящата се нормативна уредба и то в техен ущърб. Така например се оценяват въведените нови изисквания за наличие на GPS система в транспортните средства, позволяваща тяхното следене в реално време, като мярка за ограничаване на незаконния дърводобив. Недоволството е свързано преди всичко с необходимостта от допълнителни инвестиции и увеличаване на произтичащата административна тежест.

По време на дискусиите бе поставен въпроса за горската сертификацията. Като цяло предприемачите все още не разбират ползите, а само негативите от процеса. Опасенията са свързани преди всичко с допълнително завишаване на изискванията към тях и необходимост от допълнителни инвестиции (напр. за лични предпазни средства), което ще ги постави в още по-трудно положение. В този смисъл, ДГС следва да предприеме по-целенасочени стъпки към разясняване на изискванията за сертифициране и дискутиране на потенциалните проблеми.

5. ПРИНОС НА ДГС КЪМ МЕСТНОТО СОЦИАЛНО И ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Участието в местни инициативи и осигуряването на подкрепа за местната общност под различни форми е важен инструмент за поддържане на комуникацията и повишаване на доверието между ДГС и местната общност. В миналото като част от корпоративната социална отговорност на стопанството са предоставяни дърва за огрев, коледни елхи, фиданки за залесяване, спонсорирани са различни събития. За съжаление с годините активността на ДГС в тази насока намалява и към момента е ограничена. Съществен проблем произтича от изискването на законодателството изразходването на средства от страна на стопанството, да става чрез открити процедури и така, дори да има желание у ръководството, възможността за финансиране на подобни инициативи е лимитирана.

В този смисъл ДГС вижда своят принос към местното развитие в следните направления: предоставяне на дърва за битови нужди (за закупуване по ценоразпис), информиране на обществеността за извършваните дейности, предоставяне на консултации на граждани и други държавни институции по лесовъдски въпроси, както и провеждане на разяснителни и обучителни кампании сред подрастващите за ползите от горите.

6. КОМУНИКАЦИЯ МЕЖДУ ДГС И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ. ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ.

По всеобщо мнение комуникацията между заинтересованите страни и ДГС е на добро ниво. Особено положителни в своите оценки в това отношение са представителите на институциите и местните кметове. В РДГ, като контролна институция, не са постъпвали оплаквания от местните хора заради отношението на служителите на стопанството.

Не са констатирани и съществени проблеми с достъпа до информация. Горскостопанският план, като основен документ за стопанството е публичен и няма случаи на отказ от страна на ДГС по постъпили искания по Закона за обществен достъп до информация. В своите отговори, служителите се стремят чисто научната информация да се представя в по-достъпен език. Що се касае до техническата част от плана, предоставянето ѝ става чрез заплащане на административни такса, която не се счита за пречка.

7. МЕХАНИЗМИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА НЕБЛАГОПРИЯТНИТЕ ЕФЕКТИ

За преодоляване на идентифицираните и потенциалните негативни социални въздействия от дейността на ДГС се предвижда прилагането на следните механизми:

Механизъм за провеждане на текущи консултации със засегнатите/заинтересованите страни – провеждането на редовни консултации със засегнатите/заинтересованите страни е от ключово значение за преодоляване на негативните социални въздействия от дейността на ДГС „Болярка“. В таблицата по-долу са представени начините и сроковете за въвличане на идентифицираните заинтересованите в зависимост от конкретната дейност, за която е определено наличието или потенциалното възникване на негативни социални въздействия в следствие изпълнението ѝ.

Заинтересована/ засегнатата страна	Дейност на ДГС със социално въздействие	Начини и средства за въвличане на заинтересованите страни и намаляване на негативните социални въздействия	Периодичност/ срокове
Служители на ДГС	Изпълнение на планираните мероприятия	Подобряване на уменията на служителите за изпълнение на горскостопанския план и годишните оперативни планове	Ежегодно
-	Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за персонала на ДГС	Провеждане на начален, периодичен и текущ инструктаж.	Начален инструктаж - при всеки случай на новопостъпил служител Периодичен инструктаж - на всеки 3 месеца Текущ инструктаж - преди започване на рискови дейности
		Предоставяне на лични предпазни средства и специално работно облекло и осигуряване използването им	Ежегоден преглед на наличните лични предпазни средства и специално работно облекло за всеки работник. Ежедневен контрол за използване
~		Изготвяне/актуализация на оценка на риска за всички работни позиции	Съгласно изискванията на трудовото законодателство (НАРЕДБА № 5 от 11.05.1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска)

Кметове на общините/ населените места/ местно население	Предоставяни услуги	Изпращане на информация за услугите, които се предлагат на местното население (извадки от Горскостопанския план; маркиране на дървета за сеч; продажба на дървесина; издаване на разрешителни; и др.)	Ежегодно
-	Дърводобив	Предоставяне на информацията за местностите и подотделите, в които е планирано ползване през годината и поставянето и на публично място	Ежегодно след окомплектоване на лесосечния фонд и преди започване на теренната работа
-	Осигуряване на дърва за огрев	Комуникация с местните кметове за необходимите количества Предоставяне на информация за възможностите за ползване на дърва за огрев от местното население по населени места Разясняване на правилата за ползване	Ежегодно преди началото на отоплителния сезон
	Паша	Съгласуване на териториите забранени за паша с общините и кметовете на населените места	Ежегодно
	Използване на химикали и биологични агенти	Изпращане на информация	2 седмици преди използване
-	Управление на Гори с висока консервационна стойност	Предоставяне на възможност за принос по идентифицирането на нови ГВКС и формулиране на мерки за опазването им чрез обявление на уеб страницата/ изпращане на писма	Текущо

-	Достъп до горските ресурси	Уведомяване в случай на въвеждане на ограничения или забрани за достъп до определена горска територия от страна на РДГ	2 седмици преди въвеждане на ограничението/ забраната
-	Използване на общинска инфраструктура (в т.ч. от подизпълнителите)	Писмено регламентиране на предвиденото използване (напр, чрез подписване на споразумения), като се гарантират необходимите компенсации в случай на нанесени щети	Ежегодно
-	Наемане на служители/ работници	Уведомяване на местните бюра по труда за свободните работни места и изискванията за образование и квалификация Уведомяване на местните кметове	1 месец преди наемане на нужния персонал
	Дискутиране на възможности за принос на ДГС към местното социално и икономическо развитие	Провеждане на срещи с местните кметове и местни лидери (желателно е участието на представители на ЮЦДП)	Ежегодно
Собственици на съседни имоти	Използване на съседни имоти (пр. за разполагане на временни складове); преминаване през съседни имоти	Писмено регламентиране на предвиденото използване (напр, чрез подписване на споразумения), като се гарантират необходимите компенсации в случай на нанесени щети	2 седмици преди осъществяване на планираната горскостопанска дейност
	Използване на химикали и биологични агенти	Изпращане на информация	2 седмици преди използване
Подизпълнители на горскостопанските дейности	Осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за работниците при всички видове теренни дейности	Да спазват изискванията на горската сертификация относно безопасни и здравословни условия на труд, както и изискванията на българското законодателство.	Като част от всяка тръжна процедура

	Възлагане на дейностите	Провеждане на среща с представители на местните фирми за представяне на годишния план на ДГС и обектите за дърводобив	Ежегодно
		Своевременно разплащане с подизпълнителите/ освобождаване на внесените гаранции	Съгласно условията на подписаните договори
		Организиране на срещи за разясняване на промени в нормативната уредба	В случай на промени в нормативната уредба
-		Инициране на дискусии на ниво СЦДП за повишаване на разценките за горскостопанските дейности	Ежегодно
	Използване на химикали и биологични агенти	Изпращане на информация	2 седмици преди използване
Ловни дружинки и Ловнорибарско дружество	Дърводобив	Съгласуване на горскостопанските дейности по време, място и начин на провеждане с лова и опазването на дивеча	Преди началото на ловния сезон общо за обектите Ежеседмично преди ловните излети за всеки конкретен обект
	Използване на химикали и биологични агенти	Изпращане на информация	2 седмици преди използване
-	Управление на Гори с висока консервационна стойност	Предоставяне на възможност за принос по идентифицирането на нови ГВКС и формулиране на мерки за опазването им чрез обявление на уеб страницата/ изпращане на писма	Текущо

Вик	Дърводобив	Съгласуване на предвидени обекти за дърводобив попадащи в санитарноохранителните зони, в близост до източници на питейна вода и/или в близост до водопреносна инфраструктура	Ежегодно
-----	------------	--	----------

Забележка: В таблицата не са включени взаимодействията на ДГС Болярка с различни държавни институции, тъй като те са строго регламентирани в различните закони и социалното въздействие резултат от тези взаимодействия е по-скоро индиректно. Не са включени задълженията на ДГС произтичащи от законодателството. Посочените срокове са минимално допустимите.

Механизъм за разрешаване на спорове

Спор е всеки израз на неудовлетворение от страна на човек или организация, представен като оплакване към горското стопанство по отношение на дейността му и/или съблюдаването на правилата на горската сертификация, и по което се очаква отговор. ДГС следва да разработи и въведе съвкупност от стъпки (процедура) за получаване, регистриране, обработка, проучване и отговор на оплаквания и сигнали, както и за осигуряване на справедливи компенсации в случаите на щети върху собственост и/или човек по отношение на:

- собствеността на горите и земите, правото на ползване или предоставянето на концесии;
- нанесени щети върху собственост на горските работници, случаите на професионални заболявания и трудови злоупотреби при работа за горското стопанство,
- въздействието на горскостопанските дейности върху местните общности или околната среда.

Процедурата за разрешаване на спорове се разработва с участието на заинтересованите страни.

Осигуряване на публичност на ключови документи

Във връзка със горската сертификация, ДГС следва да предприеме стъпки по осигуряването на публичност чрез своята уеб страница на:

- процедурите за разрешаване на спорове със засегнати и заинтересовани страни, за подаване на оплаквания и сигнали;
- ангажиментите за недопускане на корупция в т.ч. задължението да не се предлагат или приемат каквито и да било парични или друг тип подкупи;
- писмените документи, отразяващи дългосрочната ангажираност на горското стопанство към принципите и критериите на горската сертификация и свързаните политики и стандарти;
- начините, по които местните общности могат да участват в процеса по планиране на горскостопанските дейности и обекти;
- изготвената Оценка за социалното въздействие от дейността;
- изготвеният Доклад за горите с висока консервационна стойност (с изключение на конфиденциална информация);
- резюме на целите на управление;
- резюме от горскостопанския план (в т. ч. обзорна/тематични карта на горското стопанство) - предоставя се за безплатно за ползване с изключение на конфиденциалната информация;
- резюме на резултатите от провеждания мониторинг (с изключение на конфиденциалната информация).

Подобряване на информираността на заинтересованите страни относно горската сертификация. По време на срещите стана ясно, че информираността на всички заинтересовани страни във връзка с предстоящата сертификация на горите е изключително ниска и има множество конкретни въпроси, свързани с нея особено от страна на дърводобивните фирми. Това налага своевременно да стартира информационна кампания в региона, чиято основна цел на следва да бъде разясняване на процеса на сертификация - цели и задачи, процедури, продължителност и др. както и на конкретните изисквания на Стандарта имащи отношение към съответната заинтересована страна. Основен акцент в кампанията трябва да се постави на конкретни, лесно разбираеми и оценими ползи за местното население и всички заинтересовани страни.

8. АКТУАЛИЗАЦИЯ НА СОЦИАЛНАТА ОЦЕНКА

8.1. АКТУАЛИЗИРАНЕ НА СПИСЪКА НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ/ЗАСЕГНАТИТЕ СТРАНИ

Списъкът на заинтересованите/засегнатите страни от дейността на ДГС страни се актуализира текущо. При идентифициране на нови заинтересовани се определят сферите на социално въздействие, негативните ефекти от конкретни дейности на стопанството и се предписват мерки за неутрализирането/смекчаването им.

Изготвил: Добромир Гуглов